

Vejen til arbejdsmarkedet

Notat til Socialministeriet

Vejen til arbejdsmarkedet

Notat til Socialministeriet Udsatte-enheden, J.nr. 641-1563

Gennemført af VFC Socialt Udsatte, 2006
af Ole Thomsen og Lars Messell

© Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte, 2006.

VFC Socialt Udsatte
Suhmsgade 3. st.
1125 København K
Telefon: 3317 0900
Fax: 3317 0901
kbh@vfcudsatte.dk
www.vfcudsatte.dk

Indhold

Indledning / opsamling.....	5
Adam – hjemløs med et misbrug.....	9
Birgit - blev udsat for vold	11
Christian - en grønlander der kom i fængsel.....	13
Dan - en ung mand der fik en stofpsykose.....	16
Else - ud af ”psykiatrien”	18
Frode – en helhedsorienteret indsats.....	20
Gert - mange års misbrug og psykiske problemer.....	22
Henning – ludomani gennem mange år	24
Iben – et brud med den sociale arv?.....	26
Joan - en psykisk skrøbelig pige	27
Kirsten – realistisk at blive social- og sundhedshjælper?	31
Lene – psykisk syg i job og uddannelse.....	33
Mona – hvornår kommer den dag	35

Indledning / opsamling

Den tiltagende markedsorientering i samfundet medfører, at der stilles stadig større krav til arbejdskraftens kvalifikationer, med hensyn til den enkeltes produktivitet, uddannelse, stabilitet, effektivitet mm. Mennesker med psykosociale vanskeligheder, eller med problemer ud over ledighed og som tilhører matchgruppe 4 eller 5, har i tiltagende grad vanskeligheder i forhold til, at matche det ordinære arbejdsmarkedet. Samtidig sker der en bortrationalisering af en række manuelle og serviceprægede arbejdsfunktioner, som tidligere typisk kunne varetages af medarbejdere med nedsat arbejdsevne. Udviklingen forstærker tendensen til, at mange mennesker udstødes af, eller aldrig finder en plads i arbejdslivet.

Det er en grundlæggende antagelse, at arbejde er en stærk identitetsskabende faktor for mennesket, hvorfor retten hertil er fundamental. Arbejde er med til at strukturere vores liv i forhold til tid og rum, og giver mulighed for sociale relationer. Gennem en tilknytning til arbejdslivet får mennesket identitet, selvtillid og værdighed. Retten til at arbejde er fx indskrevet i Artikel nr. 23 i de Forenede Nationers deklARATION om menneskerettigheder: ”alle har en ret til arbejde, til frit valg af ansættelse, til retfærdige og gode arbejdsbetingelser og til beskyttelse mod arbejdsløshed.”

I takt med et øget behov for at trække flere og flere ind i den aktive arbejdsstyrke, er der iværksat en række beskæftigelsesfremmende og afklarende tiltag. Ud over aktivitetstilbud og aktivering, rummer indsatsen målrettede sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige tilbud, der bl.a. har til formål at hjælpe ledige til arbejdsprøvning, afklaring, opkvalificering, erhvervspraktik, placering i ordinære job, fleks- eller skånejob, uddannelse eller evt. førtidspension

Herværende notat ”Vejen til arbejdsmarkedet” er udarbejdet af Videns- og Formidlingscentret for Socialt Udsatte. Det omfatter en bred vifte af casebeskrivelser inden for målgruppen ”socialt udsatte grupper”, det har fokus på de sociale og sundhedsmæssige tilbud, der hjælper den enkelte frem mod et mere normaliseret liv og en tættere tilknytning til arbejdsmarkedet, samt de tilbud der rent faktisk har haft en gavnlig effekt for den enkelte.

Social udsathed kan beskrives som en livssituation, der er svær for en person at styre til egen fordel, og som indeholder en overhængende risiko for decideret udstødelse - eksklusion. Hvorvidt en person, oplever social udsathed, marginalisering eller eksklusion og måske ender med at forblive i rollen som passivt modtagende, afhænger af en række faktorer - ikke mindst den form for hjælp og støtte som den enkelte modtager og om denne hjælp medvirker til at give den enkelte større selvværd, bedre selvvindigt, udviklingsmuligheder, kompetencer, mm.

De risikofremmende faktorer i den enkeltes livssituation kan beskrives som:

- Omfattende afkobling fra nogle af de centrale delsystemer i samfundet (fx bolig, arbejde, økonomi, politik, familie og netværk)
- Begrænset evne til eller mulighed for selvbestemmelse
- Identitetstræk der anses for unormale og kan medføre stempeling
- Begrænset adgang til social anerkendelse

En oplevelse af at være socialt ekskluderet eller udenfor betydningsfulde samfundsmæssige sammenhænge, rummer dog stadig muligheder for inklusion, især hvis der er rum for forskellighed. Social inklusion og dermed en tilnærmelse til arbejdsmarkedet, er ikke en entydig størrelse. Man kan være indenfor i en social sammenhæng og udenfor i en anden. Man kan være udenfor i forhold til deltagelse i visse samfundsmæssige delsystemer (fx økonomi, arbejde, politik, socialitet m.m.) og være inkluderet i andre. fx støttet arbejde, uddannelse eller sociale og behandlingsorienterede tilbud. Her er graden af deltagelse og systemets samfundsmæssige funktion og anerkendelse vigtige elementer for oplevelsen af social inklusion og livskvalitet.

Der gives i casebeskrivelserne eksempler på metoder, der øger motivation og medbestemmelse, samt hjælper den ledige ud af rollen som klient og patient. Personens sociale kompetencer søges med andre ord højnet, så han/hun har mulighed for at nærme sig en eller anden form for beskæftigelse på sigt – om det så er social aktivering, aktivering eller egentlig beskæftigelse.

De cases der beskrives i notatet, er hentet bredt fra VFC Socialt Udsattes kontakter i det sociale praksisfelt. Det er fælles for casene, at der er tale om mennesker, som i udgangspunktet tilhører matchgruppe 4 eller 5, der er defineret således:

- Matchgruppe 4:

Den ledige har så væsentlige begrænsninger i kompetencer og ressourcer, at den ledige ikke umiddelbart vil kunne indgå i jobfunktioner på det ordinære arbejdsmarked. Den lediges arbejdsevne er aktuelt så betydeligt nedsat, at jobfunktioner, der er forenelige med den lediges kompetencer og ressourcer, kun vil kunne findes i et meget begrænset omfang på det ordinære arbejdsmarked.

- Matchgruppe 5:

Den ledige har så omfattende begrænsninger i kompetencer og ressourcer, at den ledige aktuelt ikke har nogen arbejdsevne der kan anvendes i jobfunktioner på det ordinære arbejdsmarked.

Det er også fælles for personerne i casene, at der som seneste udvikling i deres liv er sket en bevægelse frem mod en større tilknytning til arbejdsmarkedet eller til en af vejene til arbejdsmarkedet, fx uddannelsessystemet.

Casene viser for det første, en meget forskellig baggrund for, at mennesker bliver socialt udsatte / udstødte. Og for det andet, hvordan de – på en mere eller mindre tilfældig måde – kommer i kontakt med arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet igen. Der er dog ikke tale om lutter tilfældigheder. Der er også tale om, at det sociale system faktisk er gearret til at støtte nogle af disse mennesker.

Casene illustrerer også, at inklusion i samfundslivet desværre ikke sker pr. automatik, selv om den enkelte tilknyttes det ordinære arbejdsmarked. Det er en væsentlig betingelse for den enkeltes oplevelse af livskvalitet, at udfylde dagligdagen med meningsfulde gøremål. Integration i et arbejdsfællesskab sker heller ikke alene ved en fysisk placering på arbejdspladsen. Der må også være rummelighed såvel fysisk som psykisk og socialt - en

rummelighed, som igen er afhængig af den enkelte arbejdsplads og medarbejdernes tolerance over for sårbare mennesker.

Det viser sig ligeledes at den enkelte gennem en tilknytning til arbejdslivet får identitet, selvtillid og værdighed. Den enkelte er andet, og kan mere end deres placering i matchgruppe 4 eller 5 indikerer. En forudsætning for dette er, at han / hun oplever sig set som person, forstået og respekteret som ligeværdig - og at indholdet i tilbuddet opleves som meningsgivende. Det er med andre ord nødvendigt, at der foretages det rigtige match mellem personen og tilbuddet /arbejdspladsen. Det sker gennem grundig forberedelse og vejledning af både den enkelte og virksomheden og med fokus på begge parter vilkår og behov.

En væsentlig metodisk faktor er, at den støtte der opleves som mest givende for den enkelte, ofte er bundet op på en bestemt person - en mentor. Det er tilsyneladende virksomt når en person tilknyttes en særlig støtteperson, hvormed der ydes personlig støtte i overgangen til beskæftigelse eller uddannelse. En mentors opgaver kan bl.a. være: at forberede personen til et beskæftigelsesforløb - at støtte til at få fodfæste på en arbejdsplads, i forhold til de normer og faglige krav, der er en del af en arbejdspladskultur - at støtte undervejs under beskæftigelse i en virksomhed - at rådgive og vejlede virksomheden omkring forhold der vedrører beskæftigelsesforløbet – at medvirke til at forebygge problemer og derved forebygge fravær - at støtte personen i at fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet. og yde en længerevarende opfølgning i et arbejde, den enkelte kan klare.

En mentor kan fx være en medarbejder, en erhvervsaktiv person, en person der har relationer til det sociale tilbud / arbejdspladsen, eller en person med samme erfaringsbaggrund som den udsatte selv, som er inde i et stabilt forløb. Derved sikres, at mentoren har et indgående kendskab til den udsatte, og dennes ønsker, ressourcer og problemer, og at mentoren har mulighed for at opbygge et tillidsfuldt samarbejde med vedkommende, under hele forløbet.

Vi har valgt at bringe casebeskrivelserne i vilkårlig rækkefølge. De enkelte personer er anonymiseret og navngivet i alfabetisk rækkefølge. Den enkelte case fremstår med en vis forskellighed i omfang og opbygning, da en alt for kraftig redaktion og strukturel ensliggørelse, viste sig at gå ud over både indhold og læseværdighed.

Ole Thomsen
Lars Messell

Adam – hjemløs med et misbrug

Adam er 43 år, og har ikke meget at sige om sin barndom, blot at hans forældre ikke har stillede store krav. Adam har aldrig været gift, men har to børn med tidligere kærester. Det ene barn har han kontakt med, men det andet har han ikke set i flere år.

Adam er faglært klejnsmed og har arbejdet i både faste og løse stillinger inden stofmisbruget fuldstændig kørte ham af sporet ud i et liv som narkoman og hjemløs.

Behandlingerne på Misbrugscentret

Adam har i dag gennemført et behandlingsforløb, der har varet 1½ år. Han beskriver sit liv på det tidspunkt hvor han kom i behandling som ”virkelig dårligt”. Han havde været uden bolig i 12 år, og havde modtaget metadonbehandling i en længere periode, hvor han havde kontakt til en misbrugskonsulent. Konsulenten havde forsøgt at motivere Adam til at komme i et døgnbehandlingstilbud, men det var først da Adams mor begyndte at presse på, at han gik med til at lade sig indskrive.

Adam har været forsøgt behandlet flere gange. Og hvis man kun havde givet ham et behandlingstilbud én gang, var han aldrig kommet ud af sit stofmisbrug. Hans første behandlingsforsøg gik nemlig ikke så godt. Adam havde egentligt ikke lyst til at komme i døgnbehandling, og han røg ud efter 12 dage fordi han ikke ville / kunne rette sig efter reglerne på behandlingsstedet. Dog mener han, at han fik noget med sig fra de 12 dages ophold, der gjorde at han 2½ måneder senere selv henvendte sig på misbrugscentret og bad om at komme i behandling igen - noget af det, de snakkede om på behandlingsstedet arbejdede videre ind i ham.

”Så en mislykket behandling er ikke helt mislykket, for jeg har virkelig fået meget med”, siger han.

Da Adam for anden gang kom i Misbrugscentrets forbehandling, fik han at vide, at den skulle vare en måned, inden døgnbehandlingen blev begyndt, og selvom Adam syntes at de var grumme længe, deltog han trofast i forbehandlingsmøderne i perioden. En dag midt i forbehandlingsforløbet stoppede han helt med at bruge stoffer, og har været clean siden.

Dagen efter Adam kom i døgnbehandlingen, døde hans livskammerat af en overdosis. Det var denne kammerat, som havde været hans drukven og fikseven fra de var helt unge.

”Der lærte jeg at man kunne dø af det.”

Inden for et halvt år døde 18 af Adams venner i byen af misbruget.

”Det gør virkelig indtryk.”

Kort efter Adam kom i døgnbehandling, bevilligede kommunen ham en lejlighed.

”Jeg er meget glad for at jeg fik en lejlighed for ellers tror jeg ikke jeg kunne havde holdt mig clean.”

På det tidspunkt fik han dog ikke lov til at komme hjem til lejligheden for at se den, da behandlingsstedet har en politik om at man først må forlade stedet, når man har været clean i 20 dage. Da han endelig kom hjem til lejligheden efter endte behandling, fik han kun penge til en seng, og ikke til andet etablering.

”Hvad skal man med en lejlighed uden køkkengrej?” spørger han.

Endvidere beretter han om, hvordan det gik for sig, da han henvendte sig i en møbelforretning for at købe sengen.

”Jeg fik en seddel af min sagsbehandler, hvor der stod at jeg kunne få en seng, men i butikken sagde de der manglede et stempel, så måtte jeg gå frem og tilbage og til sidst gik min sagsbehandler med over i butikken.”

Efter Adam var færdig med den døgnbehandlingen kunne han fortsætte med at gå til NA møder, som han blev introducerede til via behandlingen. Adam mener, at NA giver mulighed for, at ex-misbrugere kan lære af hinandens erfaringer.

”Og jeg har virkelig brug for at høre på andre.”

Det, han lærer af de andre er, hvordan han kan håndtere sine problemer når han ikke kan glemme dem ved at tage stoffer.

”Jeg er blevet clean i behandlingssystemet og fået nogle værktøjer med mig derfra, men det er NA der har holdt mig clean.”

Adam vil gerne have lov til at få kontakt med sin datter, men han synes han har nogle ting i sit eget liv, han gerne vil have styr på først. Hans kontaktperson på Misbrugscenter hjælper ham med at søge om psykologsamtaler for at komme i gang med at arbejde med disse psykosociale problemstillinger. Psykologsamtalerne skal også bruges til at finde ud af, om kontakt mellem de to overhovedet er en god ide.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

Misbrugscentret har spillet en stor rolle i arbejdet på at give Adam tag i arbejdsmarkedet igen. De hjalp ham til at finde arbejde som portør på et større sygehus, blandt andet ved at sørge for. Det er dem, der har hjulpet han med at føde planen om at skifte arbejde til sit gamle håndværk, dvs. blive klejnsmed.

”Jeg er nervøs for at komme i gang igen, men det skal jeg jo.” Siger han.

Adam er endvidere lidt nervøs for hvad der sker, når han kommer i arbejde. Nogle af hans bekendte har sagt, at al støtte til at vedligeholde afholdenhed fjernes, når man er kommet på arbejdsmarkedet:

”Du har arbejde, farvel.” Det er det, hans bekendte har oplevet.

Adam har på nuværende tidspunkt fået stabilitet i sin hverdag, et bedre socialt netværk, og er lykkelig og taknemlig for den behandling han har fået fra misbrugscentret.

Birgit - blev udsat for vold

Birgit er 46 år i dag. Hun vokser op i en arbejderfamilie, og i skolen tager hun realeksamen efterfulgt af en handelsskoleeksamen. Som 18 årig bliver Birgit enlig mor, men holder alligevel kontakt til arbejdsmarkedet med forskellige jobs.

10 år senere, dvs. i 1988, bevilges Birgit revalidering på grund af ledsmerter. Dette betyder, at hun i 1990 færdiggør en uddannelse som kommunal assistent. Hun har derefter diverse jobs, hvorefter man i 2001 bevilger hende et flexjob.

Baggrunden for at Birgit er blevet ude af stand til at klare et ordinært job, er at hun har giftet sig med en mand, som udsætter hende for psykisk vold, når han drikker. Manden flytter i 2002, men opsøger hende stadig og truer hende med vold og drab. Det får Birgit til at flytte til Sverige i 2003, men manden opsøger hende fortsat, hvorefter Birgit flygter tilbage til Danmark.

Her ender hun med at tage ophold på Roskildehjemmet, en § 94 boform, i marts 2004.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

Birgit oplever ikke at nogen nogensinde har hjulpet hende med hendes problemer – snarere at hun har måttet klare alting selv hele vejen igennem.

Hjemvendt fra Sverige afviser man at hjælpe hende. Sin kommune beskriver hun således:

”De betragtede mig som en almindelig ugidelig kontanthjælpsmodtager, selvom jeg bare ønskede et flexjob, så jeg kunne blive selvforsørgende igen.”

Birgit blev støttet i sit forsøg på at få et flexjob af lederen på Roskildehjemmet, og efterfølgende blev hun støttet af sin nye kæreste, som hun flyttede sammen med i hans kommune. Heller ikke her var de ”for hurtige”, fortæller Birgit, men til sidst fik hun sit flexjob.

Kommunens flexjob er på et aktiveringssted for kontanthjælpsmodtagere. Det er for det første det kontorjob hun er uddannet til, men betyder også menneskeligt noget fra både chefens og brugernes side, fordi hun her kan bruge sin viden og erfaring fra tidligere til noget. Så selv om man har været på bunden og prøvet at være udstødt, kan man bagefter bruge erfaringen til at hjælpe andre i samme situation.

Birgit anser det for vigtigt, at de udstødte får mulighed for at opleve at de kan komme ovenpå igen, og samtidigt får at vide af en ligestillet, hvordan det lod sig gøre. Hun opfordrer til, at man finder de forhenværende hjemløse, og sætter dem i gang med at hjælpe:

”De forstår hvordan man føler når man er på bunden.”

Fast arbejde

Birgit ønsker en fremtid med et fast job. For hende har flexjobbet først og fremmest mening, fordi hun bliver betragtet som en medarbejder og et menneske på linje med de andre ansatte – ikke bare som en eller anden, der bare skal være der at stykke tid. Hun

Vejen til arbejdsmarkedet

kan muligvis blive fastansat efter tilbudet, og hun håber at kunne finde en niche hvor hun kan bruge alle sine erfaringer til gavn for andre.

Christian - en grønlander der kom i fængsel

Christian er i dag 22 år, og er født og opvokset i Grønland, nærmere bestemt i Nuuk. Han er nummer 3 ud af en søskendeflok på 5. Faderen ernærede sig ved fiskeri og havde derudover sæsonarbejde i fiskeindustrien. Moderen var deltidsansat som rengøringsassistent ved den lokale skole.

Christian betegner sin barndom som

”... ikke speciel problematisk, det var godt nok småt med penge, og der blev drukket en del, men i det store og hele led vi ingen nød”.

Der var et tæt familiemæssig tilknytning til morfaderen og en onkel. De boede alle i Nuuk, og Christian boede i perioder hos sin morfar, som tog over, når det blev for svært i Christians familie.

Christian betegner sin skolegang i Nuuk som noget problematisk

”... det var vist begrænset hvad de fik lært mig, jeg var en anelse ordblind, var i hvert fald dårlig til at læse”.

Han beskriver undervisningen som noget tilfældig - af og til dukkede læreren bare ikke op, og eleverne blev mere eller mindre overladt til sig selv. Det blev især tydeligt for Christian, at han ikke havde lært tilstrækkeligt, da han kom til Danmark. Fagligt var han betydeligt bagud, specielt i matematik og sprogfagene.

Som 15 årig rejser Christian så til Danmark for at tage 10. klasse på en efterskole og for at kunne dyrke sit musiske talent. Han falder tilsyneladende godt til på skolen - beskriver selv perioden som en af de bedste i sit liv. Får ret hurtigt flere gode nære kammerater og indleder i sidste halvdel af skoleåret et forhold til en af pigerne på skolen. Forholdet viser sig at komme til at vare i 2 år.

Efter 10. klasse overvejer Christian at flytte tilbage til Grønland, han savner familien, men savner egentlig ikke landet, og er klar over at mulighederne i Danmark er større. Beslutter alligevel at blive i Danmark, flytter til Esbjerg, får et kollegieværelse og har planer om et eller andet inden for fiskeri.

Christian ryger ud i kriminalitet

I efteråret 2001 starter Christian på Erhvervsuddannelsescenter Vest. Men to måneder inde i skoleforløbet sigtes han for biltyveri og spritkørsel. Christian erkender at have stjålet en BMW, og erkender samtidig at have drukket tæt med kammerater op til og under tyveriet. Straffen bliver en betinget straf.

Omkring årsskiftet 2002 dropper Christian ud af teknisk skole, har i månederne op til jul stort set ikke været på skolen, men lever i stedet et liv med grønlandske og danske kammerater, hvoraf en del er meget ældre end Christian. Omgangskredsen er for hovedpartens vedkommende kontanthjælpsmodtagere og yngre førtidspensionister. Christian har fået kontakt med en del grønlandske mænd, som ligesom han er kommet til Danmark i forbindelse med uddannelse og skoleophold.

Christian er fyldt 18 år og forsørgelsesgrundlaget er derfor kontanthjælp. Og kommunen henviser i den forbindelse Christian til aktivering, hvor han deltager i flere forskellige projekter.

I 2003 arresteres Christian igen for kriminalitet. Han modtager sin anden dom, denne gang drejer det sig om tyveri af bil og 3 indbrud i villaer og i et forretningskompleks. Straffen er denne gang en ubetinget fængselsstraf i et åbent fængsel. Fængselsopholdet påvirker Christian meget psykisk, han præges både i fængslet og efter løsladelsen af søvnbesvær og depressioner. Christian oplyser ved samtalen at han i det åbne fængsel for første gang flirter med de noget hårdere stoffer - i fængslet har han ikke adgang til alkohol, og de hårdere stoffer er derfor eneste mulighed for at dulme smerten.

I fængslet er der en mandlig socialrådgiver, der forsøger at hjælpe Christian til en bolig efter løsladelsen, men uden held. Socialrådgiveren drøfter med Christian, hvilke uddannelses- og jobmuligheder han har, og han sørger for en kontakt til opholdskommunen for at få lagt en fremtidig handleplan.

I sommeren 2003 løslades Christian. Han er boligløs. Christian har nemlig mistet sit kollegieværelse. Før fængselsopholdet mødte han ikke altid op til de forskellige aktiveringsprojekter og blev derfor trukket i kontanthjælp, og da huslejen for kollegieværelset så ikke blev betalt, blev Christian sagt op. Han tilbydes midlertidigt ophold på en § 94 boform. I første omgang henviser fængselspersonalet ham til Ribe Amt Forsorgshjem i Esbjerg, men pga. pladmangel bliver han henvist til pensionatet Bøgely i Varde.

Christian opholder sig næsten 1 år på Bøgely. Havde selv regnet med at det ville blive et kortvarigt ophold, men som han siger

”... tiden gik, og jeg havde en stor gæld, så jeg havde ikke rigtig noget at betale med ... værelset er godt nok lille, men det opvejes af de andre ting, her får jeg mad og husly og der er selskab hvis man ønsker det”.

I den første del af perioden er Christians forsørgelsesgrundlag henholdsvis kontanthjælp og arbejdsindtægt. Christians forhold til de kommunale aktiveringsprojekter som han henvises til er, at arbejdet er ”idiotisk og uden indhold”. Det er derfor, fortæller han, at han efter at et stykke har valgt at ikke møde op. For at overleve har han selv skaffet sig aftenarbejde på et pizzeria: Men det holder ikke – han bliver fyret, fordi han er fuld.

Når Christian ikke er i aktivering, er han ikke bare ”fuld”. På pensionatet fordriver han tiden med kortspil og øldrikkeri. Betegner ikke sig selv som decideret misbruger, men finder det naturligt, at alkohol er en del af hverdagen. I perioden ryger man også en del hash og forskellige andre hårdere stoffer.

Alt i alt er der sket det, at Christian stort set har cuttet forbindelsen med sin gamle omgangskreds i Esbjerg og nu hovedsageligt omgås de øvrige beboere på pensionatet.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

Efter 9 måneders ophold på § 94 boformen hvor tilknytningen til arbejdsmarkedet har været yderst sporadisk, og hovedsageligt har bestået i aktiveringsforløb og kortvarige ansættelser, tilbydes Christian et job i plastindustrien i en vestjysk virksomhed. Virksomheden har igennem en længere periode haft svært ved at skaffe både faglært og ufaglært arbejdskraft og har derfor indledt et samarbejde med Arbejdsformidlingen og Varde kommune. Virksomheden kan tilbyde forskellige typer af ansættelsesforhold - læreplad-

ser, ufaglærte jobs og faglærte jobs med en vis oplærings/indslusningstid. Virksomheden er bl.a. indstillet på at tage personer, der i det kommunale system er kategoriseret i matchgruppe 4 og 5, fx Christian!

Christian indkaldes til et møde med Varde kommune, og her informeres han om ansættelsesforholdet på den vestjyske plastvirksomhed. Christian vil få tilknyttet en speciel kontaktperson fra virksomheden, derudover vil der være en tæt kontakt mellem virksomheden og en kommunal jobkonsulent og den kommunale sagsbehandler i kontanthjælpsgruppen. I den første 2. måneders periode vil der være tale om en egentlig oplæring i betjening af specielle maskiner, og der vil være et tæt samarbejde mellem virksomhedens kontaktperson og de kommunale repræsentanter.

Christian vælger at fortsætte med at bo på pensionatet, samtidig med at han starter i beskæftigelsesforholdet. Han giver selv udtryk for at det vil være en hjælp for ham, at der er tag over hovedet, et varmt måltid mad og mulighed for socialt samvær. Pensionatet accepterer den lidt specielle situation, en pointerer at boligen kun kan være midlertidig.

Kommunen anbefaler Christian at gå i antabusbehandling, og Christian bliver også foreslået at gå i egentlig misbrugsbehandling i amtslig regi. Christian afviser kategorisk alle forslag. Han fremfører at han ikke er misbruger, og at han selv kan administrere sin indtagelse af alkohol.

Indslusningsperioden på de 2. mdr. forløber imidlertid tilfredsstillende. Christian selv fortæller at det har været vigtigt at kunne fortsætte med at bo på pensionatet. Christian giver udtryk for at befinde sig godt blandt arbejdskolleger, der er et godt sammenhold i afdelingen, og Christian har ret hurtigt følt, at han "blev lukket ind i varmen".

Christians fremtidsonsker

At have et godt sted at bo og have et arbejde.

Christian er ved interviewet stadig bosiddende på pensionatet, og har nu været beskæftiget på virksomheden i 4 måneder.

Dan - en ung mand der fik en stofpsykose

Dan er lige fyldt 20 år. Han har aldrig haft kontakt med sin far, men hans mor flyttede op til en ny mand med Dan og hans søster, da han var 10. Før den tid så han ikke sin mor meget, fordi hun altid gik på arbejde. Forholdet til stedfaderen er ikke særligt godt – hverken efter hans børns eller Dans og hans søsters mening.

De bor i en lille by, og det betyder, at der bliver set skævt til Dan og en af hans kammerater. De drikker og de ryger hash, og på et tidspunkt bliver de anklaget for at have stjålet videoer i en videobutik. Da det heller ikke går godt i skolen, bliver Dan sendt på efterskole.

Her fortsætter han med at drikke og ryge.

”Der var ingen der opdagede det, hvis man gjorde det ved sengetid.”

På efterskolen begynder Dan at få psykiske problemer på grund af sit stofmisbrug – han ser og hører ting der ikke er der, og får hallucinationer. Til sidst får forstanderen ham indlagt på psykiatrisk afdeling, hvor de giver ham medicin og prøver at finde ud af, hvad de skal gøre ved hans stofpsykose. Her er Dan indlagt i 4 måneder. Ved tilbageblik synes han ikke, det var nogen nem tid, blandt andet fordi andre af patienterne havde det værre end ham. Man kan mene, at han havde brug for at blive indlagt, da forstanderen fik det gjort.

Da det bliver tid for Dan at komme videre, foreslår hans sagsbehandler i kommunen, at han kommer på Skiftesporet i Herning. Det synes Dan ikke er nogen god idé. Han vil ud at bo i egen lejlighed – ikke hjem til stedfaderen, ikke hen på en ny institution. Men hans sagsbehandler får ham alligevel overtalt til at gøre det.

Dans første oplevelse af Skiftesporet er, at der er for mange pædagoger, og at der bliver holdt ubehageligt meget øje med ham. Det bliver ved med at være ubehageligt, fordi både Dans kontaktperson og hans dialogpartner¹ udsætter ham for det han kalder ”ubehagelige” samtaler – samtaler om hans problemer. Det er kun i dag – hvor Dan er stoppet på Skiftesporet – at han kan se, at det var en god idé, at han kom derud. Når han skal fortælle om, hvorfor Skiftesporet var godt, siger han dette:

”Det er de små ting i hverdagen, som ofte var gode stunder. Det er de søde og rare mennesker, der både arbejder her og også boede her. ... De sørgede for, at man havde det godt, og jeg fik lært mange ting også. Lærte at lave mad og være mere med i fællesskabet. ... Og så var Skiftesporet et sted, hvor jeg oplevede, at der er andre mennesker, der havde det ligesom mig. Nogen dage havde man det skidt, og andre dage havde man det godt. Men alligevel følte man, at de holdt af én, og at man var god nok. Det er jo ikke noget, man hører hver dag udenfor. ... Jeg er ikke typen, der sådan siger *hey prøv lige at hjælpe mig, jeg har det fandt'ne' dårligt*. ...”

¹ En dialogpartner er en ansat som følger den enkelte beboers udvikling og drøfter personlige forhold med vedkommende. Til forskel herfra har en kontaktperson til opgave at hjælpe den enkelte beboer med at finde rundt i systemerne, fx det sociale system eller misbrugsbehandlingssystemet.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

Efter den første tid på Skiftesporet kræver de af Dan, at han vælger en eller anden form for arbejde – rigtigt arbejde uden for huset. Det passer faktisk Dan meget godt, fordi han keder sig over at skulle være sammen med de andre beboere på Skiftesporet – de fleste er ældre en han er. Dan vælger at komme i en børnehave, fordi han forestiller sig, at det må være et godt arbejde at være pædagog, og Skiftesporet skaffer ham en praktik i en børnehave.

Dan starter i praktik med 15 timer om ugen, og arbejder sig lidt efter lidt op på 35 timer om ugen. Han er der et halvt år, og i slutningen af den tid, hvor han er der, får han udbetalt arbejdsdusør fra Skiftesporet. Det er dog ikke det, der tæller mest for Dan. For ham tæller det, at han syntes han var god til arbejdet, og at de i børnehaven også syntes det.

Da Dan er færdig med Skiftesporet, flytter han i egen lejlighed sammen med sin kæreste. Han vælger også – på egen hånd – at stoppe med at tage sin medicin. Han taler med sin psykiater om det, og hun er bekymret, men lader ham gøre det. I dag er Dan medicinfri og har det psykisk godt.

Starter på kontanthjælp og bliver aktiveret i en skolefritidsordning. Hjælper sin mor og stedfaderen med at gøre et nykøbt hus i stand. Han fravælger på det tidspunkt at læse til pædagog – han har det ikke godt med at gå i skole. Overvejer, om det måske er murer han skal være. Kommer som aktivering i praktik hos en murer. Mureren mener efter 3 måneder at Dan kan bruges, og tilbyder ham at blive murerarbejdsmand til 100 kr./tm.

Else - ud af ”psykiatrien”

Else er i dag 23 år, og er vokset op i Holstebro. Da hun kommer i folkeskolens 9. klasse bliver hun indlagt på ungdomspsykiatrisk afdeling med en depression, der har været 2 år undervejs. Når Else kigger tilbage på dengang, oplever hun den behandling hun fik på afdelingen som utilstrækkelig.

”Mit liv var ikke særlig godt. Jeg fik store doser medicin, antidepressiv medicin som faktisk virkede sløvende. Jeg havde ikke mod på noget, og jeg trak mig mere og mere. ... Jeg har aldrig været en af dem der snittede sig, men på det tidspunkt havde jeg det så skidt, at jeg prøvede at begå selvmord.”

Else passer sin skole, fordi hendes forældre insisterer, og hun består 9. klasse fra kommunens ungdomsskole med rimeligt gode karakterer. Hun har blot ikke overskud til nogen som helst sociale kontakter. Har dog stadig kontakt med et par gode veninder, som håber på, at Elses sygdom vil gå over.

Efter 9. klasse er alle omkring Else enige om, at hun ikke bare kan fortsætte i gymnasiet. Man forsøger sig med at støtte Else ved at tilbyde hende plads på dagcentret, men det kan hun ikke bruge, blandt andet fordi de fleste af de andre brugere er væsentligt ældre. Man forsøger sig med netværksmøder, hvor Else og hendes forældre deltager i møder med en behandler, men Else prøver at spille dem ud mod hinanden, så det får hun heller intet ud af.. Else har også en bitter erindring om at deltage i statusmøder, hvor hele arsenalet af involverede professionelle sidder og drøfter hendes sag – hen over hovedet på hende.

Til sidst er der en psykolog fra ungdomspsykiatrien som finder Skiftesporet i Herning, og det ender med at man enes om, at Else skal starte dér. Hendes sagsbehandler godkender det, uden at have de store forventninger. Else selv er nærmest ligeglad. Hun ønsker at man på Skiftesporet kan gøre hende ”rask”, men tvivler.

Men i Skiftesporet sker der noget nyt i Elses liv:

”Det er nogle skide gode pædagoger, eller hvad man skal kalde dem. De kunne tage mig ud fra her og nu, og så ønskede de at hjælpe mig til at komme videre frem. Det har også været nogenlunde de samme mennesker der har været der, så man kommer meget tættere på dem. Det var i hvert fald vigtigt for mig.”

Else fortæller videre, at det især var godt for hende i starten af opholdet. Senere hen, da hun havde fået det bedre, savnede hun ind imellem lidt mere action og lidt mindre snak.

Skiftesporet er en normal institution, hvor man arbejder med kontaktperson og handleplaner, men Skiftesporet er alligevel et anderledes tilbud til unge med psykiske problemer. Else beskriver det sådan her:

”I starten da jeg boede der, tænkte jeg at det var da et behandlingssted. Jeg havde ikke lyst til at invitere nogen med hjem. Men så opdagede jeg, at tit registrerer folk det ikke. Da jeg efter stykke tid havde fået mod til at invite-

re en veninde ind, så hun at der stod nogle tomme værelser, og så spurgte hun mig, hvor meget de kostede, for her virkede vældigt rart. Hun opfattede det som en eller anden slags kollektiv.”

Else er dog ikke sikker på, at Skiftesporet er en løsning på problemerne for alle slags unge psykiske problemer. Hun har ind imellem mødt unge på gaden, som hun var sammen med på Skiftesporet, men som ikke er kommet videre.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

Da Else forlader Skiftesporet efter at have været der i ca. 2 år, er hun startet på Voksenuddannelsescentret, hvor hun går den dag i dag og har taget 10. klasse samt nogle enkeltfag på HF. Skiftesporet har ”holdt hende i hånden” en del af tiden – efter aftale med Elses forældre. Hun har fået lov til lige så stille at prøve af, hvad det ville sige og være ung. At forholde sig til nye venner og fester og alkohol, selv at bestemme hvad hun vil spise, uden nogen til at fortælle hende hvornår hun skulle gøre rent.. Hun får sin egen etværelses lejlighed. Om Skiftesporet fortæller hun dette:

”Det har været vigtigt for mig at komme ud blandt såkaldt normale mennesker, hvad det så vil sige. Til sidst kunne jeg simpelthen ikke holde al den snak ud om sygdom, og det fylder jo enormt meget når alle går rundt med et eller andet psykisk problem. Så for mig var det vigtigt og komme ud blandt almindelige unge mennesker. Også på Skiftesporet. De prøver at få det sunde eller det normale frem i os, men til sidst er man blevet så rask, at man altså skal videre. ... Den første aften i min nye lejlighed trak jeg simpelthen telefonstikket ud, rullede gardinet ned og så videoer med cola og masser af slik. Simpelthen for at mærke, hvordan det var at være sig selv.”

Else fortæller, at det – selvfølgelig – ikke er gået smertefrit. Ind imellem har hun nedtur, men hun har også sin vennekreds, fx veninder hun har mødt på Voksenuddannelsescentret. Men den bostøtte, hun fik tildelt da hun flyttede fra Skiftesporet, frabad hun sig hurtigt. Hun anerkender dog, at der måske kunne have været brug for den – hun var på nedtrapning med sin medicin, og hun skulle klare at stå på egne ben.

Fremtiden

Else glæder sig til fremtiden. Hun har nu været medicinfri i 4 år, hun tænker at hun nok altid vil være sårbar, men hun føler at hun er ude af det psykiatriske system. Hun har en kæreste som hun mødte kort tid efter at være flyttet i egen lejlighed. Hun har en HF som skal gøres færdig, og som hun får støtte til i en forrevalidering. Bagefter vil hun søge ind på psykoterapeutskolen i Holstebro. Måske kan hun få en revalidering til det.

Og hun føler sig så sikker i sin relation til andre mennesker, at hun somme tider sorterer nogle mennesker fra – de der ikke siger hende noget: Else ønsker at være omgivet af mennesker, der betyder noget for hende.

Frode – en helhedsorienteret indsats

Frode er i dag 36 år.

Opvokset hos sin far og mor som nr. 3 i en søskendeflok på 3. Der er tale om massive alkoholproblemer hos begge forældre. Frode beskriver selv sin opvækst som præget af omsorgssvigt. Tit er der ikke mad i køleskabet, ingen tager sig af om børnene kommer i skole, faderen er voldelig over for børnene – når det bliver for slemt for dem, flytter de over til deres bedsteforældre.

Frode gennemfører 9 års skolegang og starter herefter på teknisk skole, men skoleperioden bliver afbrudt på grund af at Frode har et stort hashmisbrug.

Frode starter med et misbrug af hash i 11-12 års alderen, og i 15 års alderen udvider han det til også at være et misbrug af amfetamin. Man gør flere forsøg på at behandle ham, og dét slutter med at han i 2004 får tilkendt metadon. Efter at været kommet i fast job 2004 og frem er Frode begyndte at nedtrappe sin metadon, og har fået sig et netværk uden for misbrugsmiljøet, og er begyndt at deltage i almindelige fritidsaktiviteter, fx fodbold.

Frode har haft ufaglært arbejde af kortere varighed. Arbejdsforholdene ophørte på grund af misbrugsproblemer. Frode har desuden været i flere aktiveringstilbud.

Den helhedsorienterede indsats

Da Frode i 2004 tager ophold på en § 94 boform, gør man her en beskæftigelsesfremmende indsats over for ham som bringer ham fra matchgruppe 4 til matchgruppe 3. Man handler også på Frodes misbrugsproblem, hvilket bidrager til at den beskæftigelsesfremmende indsats lykkes.

Han gennemfører først efter aftale med kommunen en aktivering i huset, hvor man har en metalafdeling. Her har Frode mødepligt, og han følges af dels en værkstedsmedarbejder dels sin kontaktperson. Han har selv fået lov at vælge dette tilbud ud af flere forskellige alt efter, hvor han havde størst interesse.

Da værkstedsmedarbejderen og Frodes kontaktperson mener, at han arbejder stabilt, kontaktes kommunens jobkonsulent. Med hans mellemkomst tilbydes Frode en 3 måneders virksomhedspraktik på en metalfabrik, men inden de 3 måneder er gået tilbyder man ham at overgå til jobtræning med løntilskud i i alt 3 måneder, hvorefter man fastansætter ham på ordinær løn. Forløbet er vellykket dels fordi Frode løbende holder kontakt med sin kontaktperson og bliver rådgivet om, hvordan han skal tackle forskellige problemstillinger på arbejdspladsen, og dels fordi virksomheden er socialt indstillet lige fra starten af. Men det har været svært for Frode at gå fra beskyttet beskæftigelse til et mere krævende og ansvarsfuldt arbejde.

Efter 8 måneder søger han fast arbejde på en anden fabrik. Han vil hellere have aftenarbejde, fordi det passer bedre med hans dagsrytme.

Frodes boligsituation i dag er den, at han bor i sin egen lejlighed. Også det har boformen sin andel i, idet man på boformen stillede krav til Frode om at løse hverdagslivsopgaver såsom madlavning og rengøring, dvs. færdighedstræning. Økonomisk set er det lykkedes

ved, at Frode i en periode har sparet op til indskuddet, og i øvrigt også til egen bil, og desuden har klaret at begynde at betale af på gæld til forskellige kreditorer.

Gert - mange års misbrug og psykiske problemer

Gert er 34 år og bor alene i en etværelses lejlighed i et socialt boligbyggeri.

Gert har ingen børn, men har et tæt forhold til sin mor, søster, og sin mors forældre, og det har han altid haft. Han har meget lidt kontakt til faderen. Gert har kun haft kæreste i en meget kort periode af sit liv.

Gert bliver mobbet meget som barn, på grund af talevanskeligheder og på grund af sit temperament. Gert er et utilpasset barn, der siger farvel til uddannelsessystemet, da han kan forlade folkeskolen.

Misbruget

Gert starter sit misbrug af alkohol som 11-årig, og hash som 15-årig. Så kommer misbrug af speed / kokain i de sidste teenage år, og i starten af 20'erne begynder han på heroin og benzodiazepiner. Han prostituerer sig for at finansiere sit misbrug.

I sit voksenliv har Gert været clean i perioder. I en af disse perioder, da han er 25 år, starter han på en pædagogisk uddannelse. Det er en vedholdende behandler i Misbrugscentret, som gennem sin indsats opnår at han bliver clean og bliver optaget på seminariet.

Han stopper dog på uddannelsen efter relativ kort tid på grund af det, han kalder ”et negativt tankemylder”, hvilken gør at han vender tilbage til misbrug og isolation. Det negative tankemylder handler blandt andet om, at Gert simpelthen ikke kan få sig selv til at tro, at det pludselig går ham så ufortjent godt.

Erbvervmæssige erfaringer

Gert bevæger sig i sit voksenliv rundt i mange forskellige ufaglærte jobs. Ansættelserne er som regel fuldtidsstillinger, men de varer aldrig længere end 6 måneder. Et af de jobs, som Gert selv regner som godt, var at arbejde som pædagogmedhjælper. Endvidere prøver Gert en del korterevarende sociale aktiveringstilbud.

Inden den nuværende indsats hører Gert til matchgruppe 5. Han har et massivt stofmisbrug og døjer med negative tanker—også selvmordstanker. Han lider af social angst, og i perioder flygter han hjem hvor han psykisk kan trække sig ind i sig selv.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

I forbindelse med den nuværende indsats har Gert bevæget sig ind i matchgruppe 4. Økonomisk og boligmæssigt er intet ændret - han er stadig på kontanthjælp, og bor fortsat i en etværelses lejlighed i et socialt boligbyggeri. Men han har i dag mere styr på sit misbrug, og han har en god kontakt til sin kontaktperson på Misbrugscentret

Gert er kommet i et fuldtids socialt aktiveringstilbud som medhjælper i dyreafdelingen i en legepark. Dyreafdelingen er en meget rummelig arbejdsplads. Gert sætter særligt pris på to af sine kolleger - de accepterer ham som den han er, de kender hans baggrund, og han behøver ikke at skjule sit sande jeg.

Når dette forsøg ser ud til at lykkes, skyldes det bredden i den indsats der ydes. I starten af forløbet har Gert samtaler med en psykolog i Misbrugscentret. I starten får Gert des-

uden en kontaktperson, som han løbende har talt med hver uge, hovedsagligt i form af hjemmebesøg. I perioder hvor Gert har haft det særligt skidt, har kontaktpersonen taget sig ekstra af ham med besøg op til tre gange ugentligt.

Gerts familie støtter ham hele forløbet igennem – ligesom den har gjort igennem hele hans liv.

For Gert er det vigtigt, at han føler at han laver noget nyttigt og bliver taget alvorligt! Det er ikke bare et tilbud, der skal trække ham ud af lediggang, det hjælper også andre. Både ledelse og kollegaer kan se at han er god og effektiv til sit job. Men det giver også Gert større stabilitet i dagligdagen.

Det var Gert selv, der ønskede at blive dyrepasser. Sammen med sin kontaktperson gik han til sin sagsbehandler, hvor han foreslog dette som aktiveringsindhold. Og sagsbehandleren købte forslaget.

Fremtidsplaner

Gert har ca. et år tilbage i tilbuddet. Derefter vil han gerne tage en uddannelse som dyrepasser.

Henning – ludomani gennem mange år

Henning er 31 år. Han forældre bliver skilt, da han er 3. Faderen forsvinder ud af billedet i forhold til Henning, da han er 5. Henning kontakter ham igen som 17 årig, men det kommer der intet ud af. Henning har stadig en oplevelse af, at faderen smed ham på gaden da han var lille. Henning ved den dag i dag ikke, hvorfor faderen gik.

En stedfar overtager faderrollen. Ham får Henning et godt forhold til. Stedfaderen har ingen egne børn, så Henning er hans et og alt. Henning betegner det som et ”rigtigt” far-søn forhold.

Som ung har Henning en fast kæreste igennem 6 år og efterfølgende en række kæresteforhold af kortere varighed. Henning har en ny fast kæreste i dag, som han ikke er gift med. Sammen har de et barn på 2 år, og han er i forbindelse med denne familiedannelse blevet stedfar til to sønner på henholdsvis 21 og 6 år.

Ludomanien

Omkring 18 års alderen får Henning arbejde i restaurationsbranchen. Her spiller han på den enarmede for at få tiden til at gå, når der ikke lige er arbejdsopgaver der skal løses. De første par år er alt under kontrol, men det eskaleres langsomt, og han bruger flere og flere penge. Henning er blevet ludoman. Ingen opdager det, før han i slutningen af 2002 som 27 årig mister sin lejlighed.

På det tidspunkt er Hennings situation blevet mere og mere uholdbar. I maj 2000 får Henning nemlig en arbejdsskade. Det er en rygsskade, som betyder at han må gå sygemeldt i 8 måneder. Sygemeldingen betyder, at han mister arbejdet og kommer på kontanthjælp. Han omtaler selv denne situation som, at ”det var her det hele kolapsede”.

For Henning har ludomanien været en skjult last, der isolerede ham i forhold til omverdenen. Han levede på en løgn. Han betalte ikke sine regninger, og han lukkede sig inde i sig selv, gik ikke med til familiefester, fandt på undskyldninger for ikke at se vennerne og kæresten. Fik næsten ikke noget at spise. Var fuldstændig egocentreret, og sov kun 4-5 timer pr. døgn

”Jeg har faktisk kun én af de gamle venner fra den gang. Og man mister familie og venner fordi man afsætter al tiden til spillet.”

”Økonomisk set kan det lige løbe rundt, så længe man tjener mange penge.”

Det gjorde Henning mens han havde sit barjob, men da han kom på kontanthjælp måtte han skaffe sig sort arbejde for at have råd. Til sidst havde han 4-5 sorte jobs på én gang.

Efter at have mistet sin lejlighed flytter Henning for en kort periode ind hos den kæreste, han har på det pågældende tidspunkt, men da hun føler sig udnyttet af Henning og opsiger sin lejlighed og tager ud at rejse, vælger Henning at flytte på Solvang, en §94 boform i Københavns Amt. Og nu er Henning motiveret til at gå i behandling for sin ludomani.

Han opsøger Center for Ludomani. Henning betegner den behandling som han har modtaget dér som effektiv – hårdt men godt med en forbehandling, der motiverer én til selve behandlingen; og en behandling bestående i et kursus, hvor man bearbejder problemet psykisk og får nogle værktøjer, der kan holde én fra at spille; og et efterværn i form af en støttegruppe.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

Det bliver Hennings redning, at han flytter på Solvang. Dels betyder det at han vælger at gå i behandling for sin ludomani, og dels betyder det at han igen kommer i arbejde. Det sidste er vigtigt for Henning, for som han selv siger, så har han altid arbejdet meget, og han har aldrig haft kontakt med ”systemet” før han kom på kontanthjælp.

Der er arbejdspligt på Solvang. Der er mange forskellige arbejdstilbud, og Henning får arbejde i Solvangs kiosk med arbejdsopgaver svarende til arbejdsopgaverne i en almindelig kiosk. Henning får ansvar og bliver vist tillid i dette arbejde, selvom han kun får arbejdsdusør og kontanthjælp for det.

Der udarbejdes en handlingsplan, som kan sluse Henning ud af Solvang over i egen bolig. Handlingsplanen var for så vidt god nok, mener Henning, men inde i hans hoved var han jo en egentlig hjemløs. I handlingsplanen bliver der også beskrevet uddannelsesmuligheder – pædagog eller en misbrugsvejlederuddannelse, men kommunen viser sig ikke at være klar til at bevilge penge til det.

Da Henning efter 15 måneder på Solvang flytter i egen bolig, kommer han ned på et beboerhus i caféen hvor han skal arbejde som frivillig. Det var vigtigt at han fik mulighed for det, fortæller Henning, i stedet for at blive smidt ud i et ”præfabrikeret beskæftigelsesprojekt.” Han indgår desuden en aftale med kommunen om at han ikke bliver sendt ud i andre tilbud, før han er klar til det. Henning har brug for tre måneder til at vænne sig til at bo i eget hjem, og han er først klar til at blive sendt ud i andre tilbud af kommunerne efter 1 år.

For Henning har det også haft stor betydning, at han har haft opbakning i sin nye familie til at få løst sine problemer. Økonomisk set er han stadig rabundus med en gæld på 60.000 kr. og uden mulighed for at blive gældssaneret. Men han er ude af kontanthjælpssystemet.

Iben – et brud med den sociale arv?

Iben er 39 år. Hun oplever sin opvækst som meget rodet – da forældrene bliver skilt, kan de ikke blive enige om, hvem der skal have hvem af de i alt 4 søskende. Iben kommer til at vokse op hos sin far. Hun udsættes for omsorgssvigt fra faderen, der har et misbrug af piller og alkohol, og da hun er 13 år, bliver faderen indlagt på psykiatrisk hospital med en psykose, hvorefter Iben flytter hen til sin mor.

Kommer som 14 årig på efterskole, og flytter hjemmefra som 16 årig umiddelbart efter efterskolen.

Allerede under opholdet på efterskolen begynder Iben et misbrug af hash, piller og alkohol. Hun tænker selv, at det er en løsningsmodel, hun har set hos sin far. Har været i døgnbehandling for sit misbrug i 1½, og ½ år i et halfwayhouse.

Iben har været næsten hele tiden på kontanthjælp siden hun var 18 år. Hun har været i nogle få kortvarige ufaglærte jobs på almindelige lønvilkår, og har som aktivering udført forskellige former for ”frivilligt” socialt arbejde – kvindehus, værested for tidligere nar-komaner.

Iben bliver til sidst smidt ud af sin lejlighed, fordi hun ikke betaler husleje. Hun har på det tidspunkt 2 børn på henholdsvis 13 og 15 år, og har ingen kontakt med hverken sin mor eller sine søskende. Hendes far er død.

Da hun et stykke efter lader sig indskrive på en § 94 boform, anbringes børnene i familiepleje. Iben tilhører på dette tidspunkt matchgruppe 5.

I løbet af opholdet på boformen skabes der kontakt mellem Iben og hendes ældste datter, og Iben får kontakt med sin ældste bror.

I løbet af opholdet får Iben også del i netværket mellem beboerne, som giver hende mod på at tænke på egen bolig igen. Dette er også formålet set med boformens øjne.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

En af de ting, der har betydet mest for Iben under opholdet på boformen, har været et aktiveringstilbud med en psykodynamisk terapeutisk tilgang, hvor der udover beskæftigelse og er tale om personlighedsudvikling hos den aktiverede. Dette er et aktiveringstilbud, som boformen har oprettet i samarbejde med kommunen. Denne terapi har betydet, at Iben har fået hævet sit selvværd så meget, at hun har et ønske om og en tro på, at hun kan klare sig i egen bolig. I forlængelse heraf vurderer man Iben til nu at tilhøre matchgruppe 4, dvs. at det vil være muligt at skaffe hende en begrænset tilknytning til det ordinære arbejdsmarked.

Joan - en psykisk skrøbelig pige

Joan er en 25 årig kvinde der er født og opvokset i Sønderjylland. Forældrene flyttede fra København i forbindelse med et skoleophold, og har siden haft bopæl forskellige steder i det sønderjyske. Joan har to mindre søskende - en søster på 18 og en bror på 16.

Det sociale system opdager Joan da hun er 9, fordi en nabo fortæller kommunen at hun tror at børnene udsættes for vold i familien. Naboen har i perioder haft børnene boende og har givet dem mad og sørget for deres personlige hygiejne. Det er der også andre uden for familien der har gjort.

Joans forældre har en sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet. Faderen har i korte perioder arbejde som ufaglært hos et byggefirma, og har derudover været i forskellige kommunale aktiveringsforløb. Faderen har også forsøgt at etablere sig som selvstændig med opdræt og salg af strudsekød, men måtte afhænde forretningen pga. manglende omsætning. Moderen har i længere perioder, mens Joan var mindre, haft et servitric- og rengøringsjob i hotel- og restaurationsbranchen - meget nat- og aftenarbejde.

I forbindelse med indberetningen fra kommunen får familien tilknyttet fast pædagogisk støtte i hjemmet.

Joan afslutter 9. klasse på efterskole, og afslutter 10. klasse med en middelgod afgangsprøve. Hun har planer om en hf-uddannelse, og vil gerne senere hen på pædagogseminaret.

Umiddelbart efter 10. klasse bliver Joan pige i huset i en forstad til Århus. Hun skal passe et par 1½ årige tvillinger 10-12 timer dagligt samt i enkelte weekender. Joan beskriver perioden i Århus som rædselsfuld. Hun følte sig meget alene med et stort ansvar og savnede kammerater og ligestillede. Hun begyndte at udvikle tvangstanker, som fik hende til at udføre et væld af daglige ritualer udover de gøremål, der var forbundet med pasningen af tvillingerne. Joan forlader fra den ene dag til den anden jobbet og flytter ind hos en veninde i Århusområdet.

Da Joan fylder 18 år, overføres hun til kontanthjælp. Det varer i i alt 4 måneders periode. De 4 måneder er ikke sammenhængende, fordi Joan har et kortvarigt job hos henholdsvis en bager og i et pizzeria, men begge steder bliver hun fyret. Hun fortæller selv at hun blev fyret, fordi hun enkelte gange ikke mødte til tiden. Ofte er Joan i denne periode stadig mærket af tvangstanker - er fx bange for at gå alene ud om aftenen, og er meget optaget af personlige hygiejne hvilket betyder at hun går i bad 4-5 gange dagligt.

Aktivering og noget der ligner en handleplan

Det lykkes efter ½ år Joan at få et værelse i udkanten af Århus. Hendes netværk består efter denne flytning af veninden og bekendte som Joan møder på de lokale bodegaer og værtshuse. Joan indleder på et tidspunkt et forhold til en 12 år ældre mand - en tidligere chauffør pensioneret pga. en arbejdsskade. I en ½ års periode opholder Joan sig stort set kun sammen med denne kæreste. Modtager også i denne periode kontanthjælp og inddrages i aktiveringsprojekter under Århus kommune.

Er i et af disse aktiveringsforløb beskæftiget som kantinemedhjælper 35 t ugentligt på en voksenskole. Jobbet består i at tilberede maden til skolens elever og bistå ved kassen. Jo-

an er glad for dette aktiveringsforløb, oplever at hendes arbejde bliver værdsat, og oplever en samhørighed og et fællesskab med de øvrige ansatte i kantinen. Det får hende til at overveje en erhvervsmæssig fremtid som kold jomfru, og hun drøfter sine planer med sin sagsbehandler i Århus kommune, som bakker op om hendes planer.

Forholdet til kæresten kuldsejler imidlertid, og Joan sygemelder sig i en periode fra jobbet som kantinemedhjælper.

Joan bliver diagnosticeret

Via egen læge får hun dokumentation for at hun ikke magter arbejdet som kantinemedhjælper. Lægen beskriver hende som psykisk skrøbelighed. Joan er sygemeldt i 6 måneder, mens man prøver at hjælpe hende. Hun sendes til samtaler hos privatpraktiserende psykiater, men hendes psykiske tilstand bedres ikke – hun føler stadig at tvangstanker styrer hendes liv, og at hendes sociale liv hæmmes. Oplever dog at alkohol og hash har en beroligende og dæmpende virkning på tankerne.

I en treårsperiode fra Joan er 20 til hun er 23 år henvises hun først til ungdomspsykiatrisk ambulatorium, som afviser at gå ind i et egentligt behandlingsforløb, idet man mener, at der ikke er lægelig indikation for hverken medicinsk eller terapeutisk behandling, men finder at der er tale om en ”jeg-svag umoden pige med en skrøbelig personlighedsstruktur”. Ambulatoriet anbefaler at der iværksættes sociale hjælpeforanstaltninger, og at der efterfølgende igangsættes et egentligt revalideringsforløb.

Kommunen giver i den forbindelse Joan et kombineret bo- og aktiveringstilbud. Men hun afviser det - hun ønsker at klare sig selv, og har på dette tidspunkt en tro på at hun selv kan skaffe sig et arbejde, og at hun ikke har noget boligmæssigt problem. Forsørgelsesgrundlaget er henholdsvis sygedagpenge eller kontanthjælp. Hendes boligmæssige situation er stadig en etværelses lejlighed i udkanten af Århus.

Joan finder igen sin omgangskreds i lokale bodegaer og værtshuse, og hun drikker mere og mere og ryger mere og mere hash. Kontakten med familie og venner er meget sporadisk. Forældrene har været skilt siden 1995, og moderen lever i dag i et nyt parforhold. Hendes far bor i Flensborg og er i perioder hjemløs, og Joan har kun haft en enkelt telefonsamtale med ham i løbet af de sidste 4 år. Broderen har etableret sig med selvstændig forretning i det sønderjyske og klarer sig ifølge Joan godt. Joan har ikke haft kontakt til søsteren de sidste 2 år, men tror hun er inden for hotelbranchen.

Den beskæftigelsesfremmende indsats

I 2003 bliver Joan opsagt fra sit lejemål med den begrundelse at der igennem en længere periode har været larm og gæster til langt ud på morgenstunden. Hun henvender sig derfor til kommunen som nu tilbyder hende et ophold på et § 94 pensionat. Hun tager imod tilbuddet og får et værelse på et pensionat i udkanten af Århus bymidte. Pensionatets målgruppe er personer der har sociale, psykiske eller misbrugsproblemer. Joan er på dette tidspunkt 23 år.

Under opholdet på pensionatet fortsætter Joan sit alkohol- og hashmisbrug, lever sit liv uden for pensionatet, men overnatter stort set altid der. Pensionatet er opmærksom på Joans forbrug af rusmidler, og på et tidspunkt stiller man fra pensionatets side krav om, at hun skal gå i antabusbehandling og afgive urinprøver for fortsat at kunne bo der. Joan afviser i første omgang kravet, men indvilger, da hun bliver klar over at hun risikerer at stå uden bolig.

Joan er efter flere måneders ophold på pensionatet og efter at have levet med et tiltagende misbrug af både alkohol og hash efterhånden motiveret for at der skal ske en ændring. En forholdsvis nær relation til socialrådgiveren på § 94 boformen er også medvirkende til dette.

I foråret 2004 finder kommunen et bofællesskab i et forholdsvis nyrenoveret boligkompleks i udkanten af Århus bymidte til Joan. Tilbuddet henvender sig til unge mellem 17 og 25 år der har komplekse problemer - lever et liv på kanten af samfundet. Unge der som oftest har været kendt i det sociale system igennem en årrække. Formålet med tilbuddet er at tilvejebringe eller fastholde de unges tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet.

Bostøttetilbuddet skal igennem omsorg og øget livskvalitet gøre det muligt for de unge at fungere så optimalt som muligt i en normal hverdag.

I tilbuddet arbejdes der med følgende:

- At give de unge en hverdag, som de kan rumme
- At arbejde hen imod beskæftigelse eller uddannelse i samarbejde med de unge – herunder fastholde dem i processen
- At støtte de unge i at bevare og udvikle personlige netværk
- At støtte de unge i at deltage i aktiviteter og fritidsinteresser i lokalmiljøet

Kort tid efter Joan er flyttet ind, bliver hun henvist til ambulante behandling på ungdomspsykiatrisk afdeling. Behandlingen består i individuelle samtaler med en psykolog. Samtidig bliver Joan tilknyttet den amtslige misbrugsbehandling og møder her op til individuelle samtaler og gruppeforløb to formiddage ugentligt.

Efter ca. 1 måned har bostøttetilbuddet fundet et arbejde til Joan som servicemedarbejder i universitetets kantine. Joan har tidligere befundet sig godt som kantinehjælper, så for hende er det et lovende tilbud. Arbejdet består blandt andet i at bistå det uddannede personale i at færdiggøre dagens retter og bagefter deltage i oprydning og opvask.

Joan arbejder omkring 20 timer i ugen og har en aftale med personalet om, at hun må gå hjem eller kortvarigt trække sig hvis hun får det psykisk dårligt. Joan har fået en kontaktperson i kantine – en slags mentor, betegner forholdet til personen som godt og trygt. Det viser sig at Joan specielt er påvirket af stressudløsende faktorer, fx at skulle betjene mange studerende i kø. Men hun har det godt på arbejdspladsen, synes hun.

I efteråret 2005 indlægges Joan på psykiatrisk afdeling i Risskov, fordi hun igennem en periode har været mærket af tankemylder og uro og har haft besvær med at klare arbejdet. På trods af at hun er blevet fritaget for særlig stressfremkaldende arbejdsfunktioner såsom at sidde ved kassen og direkte kundebetjening. Joan er indlagt i knap 14 dage, bliver hurtigt bedre og er meget opsat på at blive udskrevet og komme i gang igen. Under indlæggelsen er der tæt kontakt både med personalet i bofællesskabet og med kontaktpersonen fra Århus Universitets Kantine.

Joan genoptager sit arbejde 20 timer ugentligt umiddelbart efter hun er udskrevet. Arbejdet forløber stabilt og timetallet sættes i december op til 30 timer ugentligt. Kantine mangler arbejdskraft og Joan insistere på at kunne klare en længere arbejdsdag.

Fremtiden

Joans har på længere sigt ønske om en uddannelse inden for køkken- eller restaurationsbranchen, og arbejder i dag fortsat 30 timer ugentligt.

Kirsten – realistisk at blive social- og sundhedshjælper?

Kirsten er 22 år.

Kirsten kiggede i sin journal, sidst hun var indlagt. Den fortæller, at hun har været indlagt i alt 8 gange. Kirsten lider af depression og har bulimi. Psykiske problemer synes at ligge til familien, for både Kirstens mor og hendes mormor har været behandlet for depression, og både Kirstens mormor og morfar har begået selvmord, selvom familien passede på. Selvmord, fortæller Kirsten, er meget egoistisk. Så det skal folk ikke have lov til at gøre. Mener hendes mor.

Kirsten mener selv, at hun ikke har fået noget ud af sine indlæggelser, men siger, at på den anden side var det godt med dem, fordi så behøvede hun ikke tage vare på sig selv. Hun har ladet sig indlægge ”frivilligt”, fortæller hun, for ellers ville hendes far og mor ringe efter politiet, på grund af at hun var til fare for sig selv.

Kirsten:

”Mit forhold til mine forældre er egentlig først blevet godt efter, at jeg er flyttet hjemmefra. Min mor og jeg har altid skændtes utrolig meget, i hvert fald så længe jeg kan huske. Og min far, altså min adoptivfar, han blandede sig ikke ret meget i det.”

Men Kirsten gør folkeskolen færdig og starter på et studenterkursus, som hun opgiver på grund af sine psykiske problemer.

Kirsten fortæller om sit halve år på studenterkursus:

”Udadtil har jeg virket som en stærk pige, men indeni var jeg jo kaos og jeg var ikke god nok. Jeg kunne ikke leve op til hverken mine egne eller andres forventninger, og jeg følte egentlig bare, at jeg gik rundt og skuffede alle folk rundt om mig. Og et eller andet sted tænkte jeg også, at det måske er derfor, at jeg har været så kreativ at opfinde den her spiseforstyrrelse.”

Kommer på Skiftesporet og bor der i et år 2003-2004 og har i den periode 3 af sine indlæggelser. De siger til hende, at der godt kan gå et år før hun bliver rask. Det er Kirsten ikke glad for at høre. Hun regnede bare med, at hun skulle ”fikses lidt op”.

Kirsten fortæller om da hun startede på Skiftesporet:

”Da jeg sagde ja til Skiftesporet, havde jeg anerkendt, at jeg var syg. Det er ved at rable fuldstændig for dig, Kirsten, sagde jeg til mig selv. At være spiseforstyret og kaste op, det kunne jeg forholde mig til, men når jeg fik hallucinationer og hørte mærkelige lyde, så var det for meget. De sagde det var en personlighedsforstyrrelse. Det er noget, der ikke er kronisk. Men jeg ville hen et sted, der ikke var for fancy og ikke havde for meget med medicin at gøre. Det skulle være noget jeg kunne forholde mig til, noget jordnært. Og så sagde de ’Skiftesporet!’”

Den beskæftigelsesfremmende indsats

Mens Kirsten er på Skiftesporet organiserer de en praktik for hende i en børnehave, som de har kontakt med. Hun har selv ønsket at have andet at gøre end at deltage i de arbejdsopgaver, der er på selve Skiftesporet. Kirsten beskriver selv praktikken som hård, men at resultatet var, at hun var træt på den fede måde når arbejdsdagen var omme – en 5 timers arbejdsdag af 5 dage om ugen.

Før praktikken er afsluttet, flytter Kirsten fra Skiftesporet ud i egen lejlighed med Skiftesporet som bostøtte. Hun forestiller sig, at hun skal have en uddannelse som pædagog, sygeplejerske eller ergoterapeut. Hun opdager, at det kan hun kun blive med social- og sundhedsuddannelsen, da hun ikke har en HF. Fremtiden virker lys og lovende, og Kirsten stopper egenhændigt at tage medicin – uden at fortælle det til Skiftesporet. En egenhændighed som hun ikke vil anbefale andre at praktisere.

”Det er en kold tyrker både for kroppen og for hjernen.”

Da Skiftesporet endelig får det at vide, bakker de Kirsten op efter at have drøftet det med hende. Det er i det hele taget Skiftesporet, der er blevet et vendepunkt i Kirstens liv.

Fremtiden

Næste år planlægger Kirsten at starte på social. Og sundhedsuddannelsen. Barnet som er i vente, har skubbet hendes plan med et år.

”Nu skal jeg have ham lille søn ud, og så skal vi klare os, og så skal jeg have en uddannelse, og så håber jeg da også på et eller andet tidspunkt, at den rigtige mand kommer forbi, så jeg kan få lidt flere børn.”

Kirstens økonomi er dog ikke god. Reglerne for underhold betyder, at hun igen skal leve af kontanthjælp, mens hun holder barsel. Men det giver et større beløb end før hun havde en søn, for med en søn er hun defineret som ”ung forsørger”, fortæller Kirsten.

”Vi kommer ikke til at leve som grever og baroner, men vi kommer heller ikke til at dø af sult.”

Lene – psykisk syg i job og uddannelse

Lene er 22 år.

Lene er ramt af en psykisk lidelse, har haft misbrugsproblemer og er opvokset i en familie hvor der ikke er meget hjælp at hente. Da hun henvender sig til Fountain Houses tilbud for unge, 'Klub Fontana', bor hun i en akutbolig, er uden arbejde, har ikke noget særligt socialt netværk, modtager kontanthjælp og gæld er stort set det eneste hun har.

Klub Fontana er et særligt ungdomsforum, hvor Fountain House i København inden for deres almindelige rammer, tilbyder en arbejdsstruktureret hverdag for unge under 25 år med psykiske vanskeligheder. Arbejdsområderne er drift af cafe - formidlingsarbejde og varetagelse af klubbens bogføring - sociale aktiviteter og ture/ferierejser. Derudover udføres et opsøgende arbejde væsentligt omfang

Den helhedsorienterede og beskæftigelsesfremmende indsats

Lene kommer for ca. 1 år siden, via kommunen på kontrakt til et forrevalideringsforløb i Klub Fontana. Hendes oprindelige mål med at være på kontrakt er at gennemføre en HF-eksamen, så hun kan komme ind på ingeniørstudiet. Det viser sig dog, at hun ikke er nok motiveret for HF, bl.a. pga. misbrugsproblemer.

I Klub Fontana savner man i starten, at hun deltager noget mere i arbejdsopgaverne. Lene mener selv, at medicinen (anti-psykotisk) har en sløvende effekt og at arbejdsopgaverne ikke er interessante nok.

Lene ønsker ligeledes at forbedre sine sociale kompetencer under forrevalideringen.

På nuværende tidspunkt er mange ting forandret for Lene. Det betyder rigtig meget for hende at komme i Klub Fontana. Før tilbragte hun al sin tid derhjemme og isolerede sig, men efter hun er begyndt at komme fast i klubben, socialiserer hun og får venner. Hun har opbygget en venskabskreds, som mødes både i klubben og privat.

Lene er glad og føler, at hun igen er blevet som hun var før hun blev syg. Hun er mere selvsikker, har mere selvtillid og udstråling. Og så har hun nemmere ved at være sammen med almindelige mennesker. Hun har fået et aktivt netværk i klubben, men familiesituationen har ikke ændret sig, så hun kan ikke regne med støtte derfra.

Lenes misbrug fylder ikke noget i dagligdagen længere.

Lene har fået det bedre med sin akutbolig og har fået indrettet sit værelse.

Lene har det godt fysisk og psykisk. Hun har ikke længere søvnproblemer og har ingen symptomer, selv om hun ikke har været på medicin i 3 måneder. Hun er stadig tilknyttet OPUS. (Opsøgende Psykoseteam).

Lene har selv fundet et arbejde. Hun er startet på fuld tid i Aldi og er glad for det. Det går fint med at møde og hun avancerer snart til førsteassistent.

Lene ønsker stadig at tage en HF-eksamen, men har lige nu brug for at arbejde et par år for at få sin gæld ned. Pt. har hun lyst til at læse samfundsfag/religion/dansk.

Lene bruger stadig Klub Fontana – hun kommer en gang om ugen, når hun har fri fra arbejde. Hun har overskud, når hun kommer ind i klubben og deltager i pige- og storgruppen et par aftener om måneden. Hun finder tryghed ved at komme i klubben og giver energi til klubbens andre medlemmer og en tro på, at de kan komme videre.

Mona – hvornår kommer den dag ...

Mona er 32 år gammel og sindslidende.

Den første periode frem til august 2005

I slutningen af 2004 starter Mona i Fountain House med henblik på at skaffe sig fodfæste på arbejdsmarkedet.

Mona har prøvet arbejde, men hun har haft svært ved at fastholde de jobs, hun har fået. Hun fortæller, at hun holder mest af, at der er variation i arbejdsopgaverne. Hun kan lide kontorarbejde, men finder det er vigtigt at hun får udfordring og ansvar, hvor intellektet blive brugt. Hun mangler at prøve regnskabsarbejde, men er meget opsat på at have med regnskab at gøre, da hun kan lide tal og matematik og er god til det.

I første omgang starter Mona med 15 timer ugentligt med varieret arbejde i selve Fountain House – computerarbejde, udvalgsmøder, arkivarbejde, artikelskrivning, journalisering, vejledning af andre på kontoret mm. Arbejdsopgaverne løser Mona uden vanskeligheder, men arbejdstiden er lige på grænsen af, hvad hun kan klare. I hvert fald i starten af denne første periode, men efterhånden klarer hun lettere. Hun finder blandt andet ud af, at et af hun har vanskeligt ved at holde sig koncentreret om arbejdet i lang tid og derfor skal sørge for at sprede sine pauser mere jævnt ud over arbejdsdagen.

Der er dog nogle arbejdsopgaver, Mona ikke er glad for. Det er opgaver, hvor hun kommer til at stamme, hvilket sker når hun skal sige noget og er nervøs ved situationen – fx sidde i receptionen, tale på større møder, eller lede et møde.

Mona deltager desuden i et skriveværkstedskursus arrangeret af Fountain House – dels som et led i behandlingen af hendes sindslidelse, dels fordi hun holder af at skrive men ikke regner sine færdigheder på det område efter fortjeneste. Ved periodens afslutning skriver hun artikler til Fountain Houses medlemsblad.

En kortsigtet handleplan

Efter dette indledende forløb lægger Fountain House i august 2005 sammen med Mona en handleplan for de kommende 5 måneder:

- Hendes sygedagpenge udløber pr. 1. september, hvorefter hun skal over på kontanthjælp. Der søges om en forlængelse af SDP, hvor hun i en periode på 5 måneder trænes i arbejds-specifikke forhold - fx skal hun starte på at tage et pc-kørekort.
- Hun skal prøve en kortvarig virksomhedspraktik med en ugentlig arbejdstid på 15 timer på en kontorarbejdsplads uden for Fountain House.
- Hun skal i intensiv samtalebehandling på Bispebjerg hospital 2 gange om ugen.

Planen har som slutmål at skaffe Mona ind på arbejdsmarkedet i et fleksjob.

Mona starter med at fortsætte med kontorarbejde i Fountain House, hvor det går godt. Ganske vist er hun en del væk på grund af sygdom og sit terapiforløb, men når hun er på

arbejde er det med meget gå på mod. Hun er meget interesseret i at få føling med hvad der foregår på arbejdspladsen og spørger til, hvad der sker på de forskellige møder. Hun tager gerne opgaver, som hun ikke ved på forhånd, hvordan skal løses – men dog helst i det små. Mona selv er i perioden også blevet mere tilfreds med sit arbejde.

Mona arbejder hårdt med at bearbejde sine psykiske problemer både i og udenfor terapien. Det er utrolig krævende for hende. Hun fortæller selv, at der er dage, hvor hun mest har lyst til at blive liggende i sin seng hele tiden.

Da de 5 måneder er gået udtaler kontorlederen i Fountain House følgende:

”Jeg vil anbefale, at Mona’s kontrakt forlænges med 3 måneder frem til den 31. marts 2006. Jeg skønner, at det er yderst væsentligt, at Mona har Fountain House til at støtte op om terapiforløbet som slutter medio marts 2006. Mona får mulighed for fortsat at afprøve nye færdigheder fra terapien i et trygt miljø i sin enhed. Som det ser ud i øjeblikket, er Mona ikke klar til at komme ud i en virksomhedspraktik og forholde sig til nye omgivelser.”

Forlængelsen bevilges. En forlængelse af kontrakten vil medvirke til at fastholde hende i den opbyggende fase som hun allerede er godt i gang med.

April 2006

Mona er næsten færdig med sin terapi på Bispebjerg Hospital. Det har været hårdt, men hun udtrykker stor tilfredshed med forløbet. Hendes målsætning med terapien var at blive voksen og selvstændig, hvilket hun har følelsen af at have lykkedes med. Hun mener at have fået styrket sin grænsesætning og fået et mere ligeværdigt forhold til sine relationer. Hun har arbejdet med sin stammen. Mona er gået ned i medicin.

I forhold til jobønsker er Mona nået frem til, at hun måske skal arbejde som talepædagog. Derfor er det på en arbejdsplads med døve og svagthørende børn, hun ønsker at komme i praktik. Fountain House hjælper hende med at finde en praktikplads i en børnehave for døve / svagthørende børn i Albertslund. Med sig i rygsækken har hun desuden et 30 timers kursus i tegnsprog, som hun også har skaffet sig med hjælp fra Fountain House. Der er foreløbig aftalt en måneds praktik, hvorefter der evalueres. Der er mulighed for forlængelse. Der er som udgangspunkt aftalt 15 timer pr. uge. Mona skal være der 3 dage om ugen med skiftende arbejdstid, så hun får mulighed for at deltage i alle vigtige aktiviteter.

Målet er at undersøge om det at arbejde med denne type børn er det rigtige for Mona og i givet fald, hvor meget – såvel timer som opgaver – hun kan klare. Forsørgelsesgrundlagt må sagsbehandler tage stilling til.